

RINKE, Stefan. *América Latina y la Primera Guerra Mundial, nuevos estudios, nuevas interpretaciones.* Madrid-Frankfurt: Iberoamericana-Vervuert, 2014. *Iberoamericana*, 53. Pàgs. 87-164 [17 x 24].

Dossier format per cinc estudis, en el qual es mostra com es va observar i es va viure la Primera Guerra Mundial des de l'Amèrica Llatina. De fet, als països llatinoamericans hi ha haver períodes d'agitació durant l'etapa compresa entre 1910 i 1920. A Mèxic va començar la Revolució, a Argentina hi varen haver canvis polítics i movilitzacions socials; com també a altres països: Bolívia, Xile, Perú, Guatemala, etc.

Maria Inés TATO comenta com es va veure aquest esdeveniment a l'Argentina, ja que sembla que es va generar una industrialització substitutiva. El paper que va tenir l'Argentina en la diplomàcia i la immigració com a conseqüència son analitzats en el seu treball. Tot i que el tema d'Argentina ha estat tractat, no passa el mateix amb Jane RAUSCH que investiga sobre Colòmbia, ja que igualment va notar el conflicte. Colòmbia es va mantenir neutral, no va ser partidària dels alemanys, tal i com ho ha volgut mostrar la propaganda dels aliats. L'autora procura desfer algunes interpretacions amb les quals no coincideix. Sandra KUNTZ FICKER, especialitzada en història econòmica, esmenta les conseqüències de la guerra al comerç exterior de Mèxic, ja que hi va haver canvis durant el període i una redistribució geogràfica dels intercanvis, sobretot durant els primers dos anys de la guerra. El comerç de Mèxic va disminuir molt el 1914, com va passar a altres països llatinoamericans, es va perdre l'intercanvi econòmic amb els Estats Units. Gorica MAJSTOROVIC des de l'òptica de la història cultural, se centra en les aportacions que els europeus varen introduir, sobretot en l'àmbit de les avantguardes. Comenta les obres *Babilònia* (1925) d'Armado Discépolo i les pintures *Puerto* (1923-1925) de Xul Solar. Finalment, Phillip DELINE es pregunta per les repercussions d'Amèrica Llatina a la Primera Guerra Mundial des d'una perspectiva nova, ja que valora la importància de la zona per l'escenari bèl·lic militar i la manera en que les decisions dels dirigents de l'Amèrica Llatina varen afectar a cadascuna de les parts del conflicte.

Al món llatinoamericà el tema no ha estat molt estudiat entre els historiadors dels diversos sectors, tot i que caldria aprofundir en aquesta problemàtica. Els estudis que componen el recull són la majoria en llengua anglesa, consten de bibliografia i gràfics.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Dossier formado por cinco estudios en los cuales se muestra como se observó y se vivió la Primera Guerra Mundial desde América Latina. De hecho, en los países latinoamericanos hubo periodos de agitación durante la etapa comprendida entre 1910 y 1920. En México empezó la Revolución, en Argentina hubieron cambios políticos y movilizaciones sociales; al igual que los hubo en otros países como: Bolivia, Chile, Perú, Guatemala, etc.

Maria Inés TATO comenta como se vio este acontecimiento en Argentina, pues parece que se generó una industrialización sustitutiva. El papel que tuvo Argentina en la diplomacia y la inmigración como consecuencia se analizan en su trabajo. A pesar de que el tema en Argentina ya ha sido tratado, no ocurre lo mismo con el aspecto que revisa Jane RAUSCH, quien investiga sobre Colombia, pues igualmente notó el conflicto. Colombia se mantuvo neutral y no fue partidaria de los alemanes, como ha querido mostrar la propaganda de los aliados. La autora procura deshacer algunas interpretaciones con las cuales no coincide. Sandra KUNTZFICKER, especializada en historia económica, menciona las consecuencias de la guerra en el comercio exterior de México, ya que hubo cambios durante el periodo y una redistribución geográfica de los intercambios, sobretodo durante los primeros dos años de la guerra. El comercio de México disminuyó mucho en 1914, como ocurrió en otros países latinoamericanos, se perdió el intercambio económico con los Estados Unidos. Gorica MAJSTOROVIC desde la óptica de la historia cultural, se centra en las aportaciones que los europeos introdujeron, sobretodo en el ámbito de las vanguardias. Comenta las obras *Babilònia* (1925) de Armado Discépolo y las pinturas *Puerto* (1923-1925) de Xul Solar. Finalmente, Phillip DELINE se pregunta por las repercusiones de América Latina en la Primera Guerra Mundial desde una perspectiva nueva, ya que valora la importancia de la zona para el escenario bélico militar y la manera en que las decisiones de los dirigentes de América Latina afectaron a cada una de las partes del conflicto.

En el mundo latinoamericano el tema no ha sido muy estudiado entre los historiadores de los diversos sectores, aunque sería preciso profundizar en esta problemática. Los estudios que componen el repertorio han sido redactados en su mayoría en lengua inglesa, constan de bibliografía y gráficos.

IHE
(Secretaria de la revista)